

Riktlinjer för ansvarsfulla bäruppköp

Svensk Dagligvaruhandel och Livsmedelsföretagen har tagit fram en gemensam riktlinje som ett komplement till det regelverk som finns kring den fria plockningen av vilda bär. Med dessa Riktlinjer för ansvarsfulla bäruppköp vill vi bidra till ökad rättssäkerhet och bättre villkor för bärplockarna, minska risken att bäruppköpare betraktas som arbetsgivare och förhindra skattebrott och annan brottslighet. Svensk Dagligvaruhandels medlemsföretag åtar sig, så långt det är möjligt, att vid inköp av svenska vildväxande bär endast välja de bäruppköp som följer riktlinjerna.

Om Riktlinjer för ansvarsfulla bäruppköp

De företag som väljer att tillämpa Riktlinjer för ansvarsfulla bäruppköp kommer att erbjudas en utbildning kring riktlinjerna och därefter få ett intyg. Svensk Dagligvaruhandel och Livsmedelsföretagen har utvecklat utbildningen. Med denna följer ett krav på bäruppköparen att låta sig revideras (stickprov). Systemet kring riktlinjerna är utformat så att företagets storlek samt administrativa och ekonomiska möjligheter inte ska vara begränsande för genomförande.

Nedan följer en beskrivning av kriterierna för i Riktlinjer för ansvarsfulla bäruppköp.

Bäruppköparens information till plockare

Bäruppköparen ska sätta upp anslag vid bäruppköpen med följande information:

1. Bären ska vara egenhändigt plockade.
2. Kontrollera att vikten på era bär överensstämmer med viktangivelsen på bärlistan.
3. Kontrollera att kilopris på uppköpslistan är samma som kilopriset på bärlistan.
4. Identifiera er vid säljtillfället, födelsenummer, passnummer eller internationellt ID-kort nummer fylls i på bärlistan och skall vara läsbart.
5. Ni ska egenhändigt kvittera/godkänna affärshändelsen med ert namn, som ska vara läsbart.

Bäruppköparen ska informera bärplockarna om att (denna information ska ges till plockare som återkommande säljer bär till bäruppköpare, förslagsvis genom ett upptryckt papper):

- De har rätt att sälja bär till andra bäruppköpare.

- Försäljning av bär till bäruppköpare innebär att de säljer en vara, de är inte anställda av bäruppköparen.
- Det är olagligt att utöva påtryckningar mot andra bärplockare om när, var och hur de ska plocka bär.
- De ansvarar själv för mat och logi.
- För att tälta i skogen i mer än tre nätter krävs tillstånd från markägaren.
- Medborgare från länder utanför EU behöver oftast visum för att vistas i Sverige.

Ovanstående information ska finnas på relevanta språk som svenska, ryska, engelska, polska, bulgariska, estniska, lettiska, litauiska, ukrainska och thai. Finns att ladda ner på Naturvårdsverkets webbsida:

<http://www.swedishepa.se/Enjoying-nature/The-Right-of-Public-Access/This-is-allowed1/Picking-flowers-berries-mushrooms-etc/> . Beställ och dela ut

Naturvårdsverkets folder "Picking berries in Sweden". Finns på åtta av dessa språk ISBN 978-91-620-8532-2.

Bäruppköparens intentioner och ansvar

Bäruppköparens intention ska vara

- använda identifierbara emballage där firmanamn framgår (bäruppköparens eller den grossist man säljer bären till), detta gör det enklare att i efterhand identifiera var bären kommer ifrån, det minskar också risken för stölder av emballage.

Bäruppköparen ska INTE, direkt eller indirekt, genom kontakter med mellanhänder:

- ha deltagit i rekryteringen av bärplockare,
- ta betalt av bärplockarna för att de ska få plocka vilda bär,
- styra hur, när och var bärplockarna plockar vilda bär,
- låta en förläggning vara kopplad till ett bäruppköp (genom att bärplockarna är tvungna att sälja bären till en specifik bäruppköpare),
- utöva påtryckningar, mot andra bäruppköpare, att avsluta eller flytta sin verksamhet.

Bäruppköparen ska:

- kunna visa att de är en registrerad firma, ha en eller flera identifierade platser där bäruppköpen bedrivs.

- Registreringsbevis från Bolagsverket utskrivet för innevarande uppköpsår, anslås. Där framgår också ifall uppköpande företag har F- eller FA-skattsedel, och är registrerad för moms.

Bäruppköparen ska

- själva deklarerar att de följer ovanstående riktlinjer,
- vara beredda att genomgå en revision utifrån som visar att de följer dessa riktlinjer ha deltagit i en utbildning om bäruppköparens sociala ansvar

Bäruppköparen ska

- vid en revision, enligt, dessa riktlinjer, kunna visa att de har betalat moms på bär de sålt vidare till grossister och kunna visa att utbetalningen till bärplockare överensstämmer med den volym bär som bärplockarna sålt och det pris som betalats ut per kilo (så kallad "upplyftning", där det bokförs ett högre utbetalt belopp till plockarna än vad de i realiteten får är en form av skattebrott).

Rekommendationer till bäruppköparen

Bäruppköpare rekommenderas att

- samarbeta med kommunen, sjukvården och social myndigheter om bärplockare blir sjuka, hamnar i nöd eller lever och bor i misär.
- samarbeta med polisen om det finns misstanke om brottslighet i samband med bärplockningen (däribland illegalt boende, människohandel).
- successivt införa möjligheten att betala plockarna digitalt, ett första steg ska vara att erbjuda plockarna möjligheten att få betalt digitalt.

Stockholm maj 2019